

Γραφές της περιφέρειας

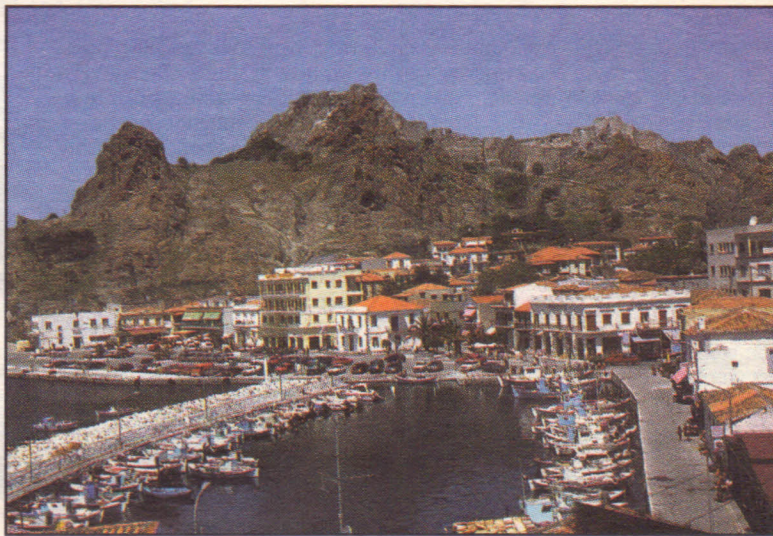
Μια πόλη, ένας συγγραφέας

Η Λήμνος της Μαρίας Λαμπαδαρίδου-Πόδου

Το χάλασμα της γειτονιάς με τους θαμμένους θεούς, η θολωτή πέτρινη βρύση, η αλάνα με τις «βρωμούσες και τα παλιοσίδερα» όπου έβγαιναν τη νύχτα τα φαντάσματα, αυτά κουβαλάει η μνήμη, εικόνες λαμπερές που πάνω τους δεν πάνει ο χρόνος. Ήταν πολύ μετά που διάβασα το στίχο του Ελύτη πως το «Φωτόδεντρο» θα έβγαινε «εκεί στο πίσω μέρος της αυλής μέσ' στις βρωμούσες και στα παλιοσίδερα», και με είχε μαγέψει.

Ο δεσμός μου με τη Λήμνο είναι μια ιστορία της ζωής μου. Κάπου λέει ο Ρίλκε πως οι τόποι όπου ζήσαμε παιδιά την πρώτη μοναξιά μας, τον πρώτο μας πόνο, οι τόποι όπου ονειρευτήκαμε, δένονται παράφορα με το χρόνο της ωριμότητας. Και έτσι είναι. Η ζωή επαληθεύει την ποίηση. Κι όσο πιο στερημένα τα χρόνια της παιδικής ηλικίας τόσο πιο ακατάλυτοι οι δεσμοί με τον τόπο που τα ζήσαμε. Γιατί μέσα στη μοναξιά και τη στέρηση της ηλικίας εκείνης υπάρχει η μαγεία.

Όταν, στη νεότητά μου, έφυγα από τη Λήμνο να βρω τη μοίρα μου στους

Μια διαφάνεια υδάτινη

Ορμάδες της ποίησης, οπότε έγραφα πο-
σο βαθιές ήταν οι ρίζες. Και μιλάμε
για μια Λήμνο τότε ξεχασμένη πάνω
στο χάρτι – με ένα κοράβι της αγόνας
κάθε δεκαπέντε που έφερνε τα νέα
του έξω κόσμου. Είχα δώσει εξετά-
σεις στο Επαρχείο, είχα διοριστεί, και
ευθύς έβαλα πλώρη για μετάθεση
στην Αθήνα. Είχα βγάλει τότε και
την πρώτη μου ποιητική συλλογή
«Συναντήσεις», για την οποία ο Ελύ-
της μου κριτικό κείμενο έγραψε
επαινετικά κι αυτό βοήθησε να μετα-
τεθώ, με αρκετά βάζανα, στη Νομαρ-
χία Αττικής. Πήρα μετά και ένα βρα-
βείο «Της Ομάδας Των Δώδεκα» για
το μυθιστόρημά μου «Μικρό Κλου-
βί» και μια υποτροφία από τη γαλλι-
κή κυβέρνηση για σπουδές στη Σορ-
βόνη και βρέθηκα στο Παρίσι να
σπουδάσω θέατρο. Κατευθείαν από τα
έρημα βράχια του νησιού μου βρέ-
θηκα στην καρδιά του Παρισιού, να
παλεύω ανάμεσα στα φαντάσματα της
μνήμης και στα οδοφράγματα του
παρισινού Μαΐου στο Καρτιέ Λατέν.

Τότε έμαθα πως ένας τόπος δεν εί-
ναι πέτρες και χώμα. Ένας τόπος εί-
ναι ψυχή. Ερχόταν κάθε νύχτα στα ό-
νειρά μου και όσο ήμουν στην Αθή-
να και όταν βρέθηκα στο Παρίσι.
Όσο πιο μακριά έφευγα τόσο πιο λα-
μπερή ερχόταν και με έβρισκε. Η
Λήμνος της Κατοχής, η Λήμνος της
αλάνας και του «Φωτόδεντρου», η
Λήμνος των θρύλων της μαγικής μου
πλικίας. Σήμερα, λέω, αν ψάξει κανείς
να βρει ποια πράγματα κουβά-
λησε η ψυχή του, ποια ξεδιάλεξε στο
μάκρος της διαδρομής, θα δει πως σί-
γουρα δεν είναι τα πιο λαμπερά κι
ούτε τα πιο φανταχτερά, αλλά τα πιο
ταπεινά – και γι' αυτό τα πιο ουσιώ-
δη. Οι μοναχικές στιγμές μας. Ετσι
αγάπησα όσα μου έφερνε η Λήμνος
μέσα από το δικό μου χρόνο το βιω-

μένο ανύποπτα αλλά και μαγικά.

Κάποια στιγμή, μάζεψα όλα αυτά
τα «όνειρα» και αποφάσισα να τα κά-
νω βιβλίο, να λυρωθώ. Ήταν οι «Νύ-
χτες του Φεγγαριού» (Βιβλιοπωλείο
της Εστίας, 1984), που είναι και το πιο
αγαπημένο μου. Ετσι άρχισε: «Κομ-
μάτι κομμάτι το σπίτι μου έβγαине α-
πό το χάλασμα της γειτονιάς. Κομ-
μάτι κομμάτι η γειτονιά μου έβγαί-
νε μέσα από τους ίσκιους του Κά-
στρου. Κομμάτι κομμάτι το Κάστρο
έβγαине μέσα από το χειμώνα της
Κατοχής, με τα κρύσταλλα να κρέ-
μονται από τις χιονισμένες στέγες.
Κομμάτι κομμάτι η ζωή μας βυθί-
ζεται μέσα στο χρόνο, σ' αυτό το μετα-
φυσικό όνειρο, και μας αφήνει όλο
και πιο μόνους, πιο λυπημένους».

Ήξερα πια πως η σχέση μου με τη
Λήμνο ήταν μια σχέση υπαρξιακή, υ-
ποστασιακή. Πέρα από το τουριστικό
τοιμένο που πονεί, η Λήμνος είναι
για μένα το νησί των θεών, το ευλο-
γημένο νησί της πρώτης μου νεότη-
τας. Κι όταν έγραφα το μυθιστόρημά
μου «Η Μαρούλα της Λήμνου», έζη-
σα τις πιο ευτυχισμένες μου ώρες.
Ήταν το πρώτο μου ταξίδι κάθετα
στον ιστορικό της χρόνο, στον μυθικό.

Κι από κει και πέρα πια, σ' όλα τα
μυθιστορήματά μου υπήρχε η Λή-
μνος. Στη «Δοξάνιώ» μου, στον «Νι-
κηφόρο Φωκά», στο «Πήραν την
Πόλη, πήραν την», προπαντός σ' α-
υτό. Δραπέτευα από την οδυσνή 1-
στορία να ξεκουράσω τη σκέψη μου
στα χρυσαφένια τοπία της.

Τα χρόνια εκείνα η σχέση μου με τη
Λήμνο ήταν μια άλλη μοναξιά μέσα
από τους δρόμους της ποίησης. Σήμε-
ρα είναι διαφορετικά. Οι Λημνιοί δια-
βάζουν τα βιβλία μου. Και μ' αρέσει.

Μ' αρέσει που βρίσκουν χίλιους
τρόπους να τα τιμήσουν. Μ' αρέσει

που όταν η Ακαδημία βράβευσε την
«Μαρούλα της Λήμνου», μια λη-
μνιά εφημερίδα είχε τίτλο: «Η Ακα-
δημία βράβευσε τη Μαρία, τη Μα-
ρούλα και τη Λήμνο». Μ' αρέσει που
τα καλοκαίρια έρχονται εκεί άγνω-
στοι άνθρωποι και ρωτούν στα βι-
βλιοπωλεία να με βρουν. Μ' αρέσει
που οι φαντάροι στα ακριτικά φυλά-
κια κρατούν σκοπιά διαβάζοντας τη
«Λάμπα Θυέλλης» ή την «Γκρίζα
Πολιτεία». Μ' αρέσει που ένα βιβλίο
μου θα βγει στον Καναδά από μια κα-
θηγήτρια και θα έχει τίτλο «A
Woman of Lemnos». Εκείνη το πρό-
τεινε κι εγώ έμεινα να την κοπιάσω.

Μ' αρέσει που ψάχνω στις ακρο-
γιαλές της να βρω τη νεανική Μα-
ρία, και ξέρω πως δεν θα τη βρω.
Πως αυτή που θα βρω θα είναι από
ρωτίδες και λύπη. Δεν θα τη βρω, ό-
μως μ' αρέσει που την αναζητώ στις
νύχτες του φεγγαριού. Μ' αρέσει να
βγαίνω στο παράθυρο και ν' ακούω
τις παλιές μου φίλες να με φωνάζουν
ακόμα, η Βαρτούνη, η Τσιτουλά, η Βέ-
τα, η Αθηνούλα, όπως τότε που πη-
γαίναμε σχολείο και ψιχάλιζε. Μ' α-
ρέσει που κάθομαι στο εκατοχρονί-
κο σπίτι μου και κλαίω τα πρόσωπα
που έφυγαν. Μ' αρέσει που αγαπώ τη
Λήμνο μ' αυτό το δικό μου τρόπο.

Σ' ένα ποίημα που της έγραψα, της
είπα: «Ετσι σε κουβαλώ/Μια διαφά-
νεια υδάτινη/Στον εγκόσμιό χρόνο
μου/Εγώ/Γη από τη γη σου/Λιθάρι
φθαρτό από το βράχο σου/Και τις
νύχτες οι καιροί κυλιόμενοι στα μά-
τια μου/Την ψυχή σου/Μνήμες α-
κοίμυτες/Ξεδιπλώνουν».

Μ' αρέσει που θα φύγω μια μέρα
και θα έχω χαράξει πάνω στο χρυσα-
φένιο βράχο της το εφήμερο πέρα-
σμά μου. Εκείνη θα με θυμάται στις
δικές της νύχτες του φεγγαριού.